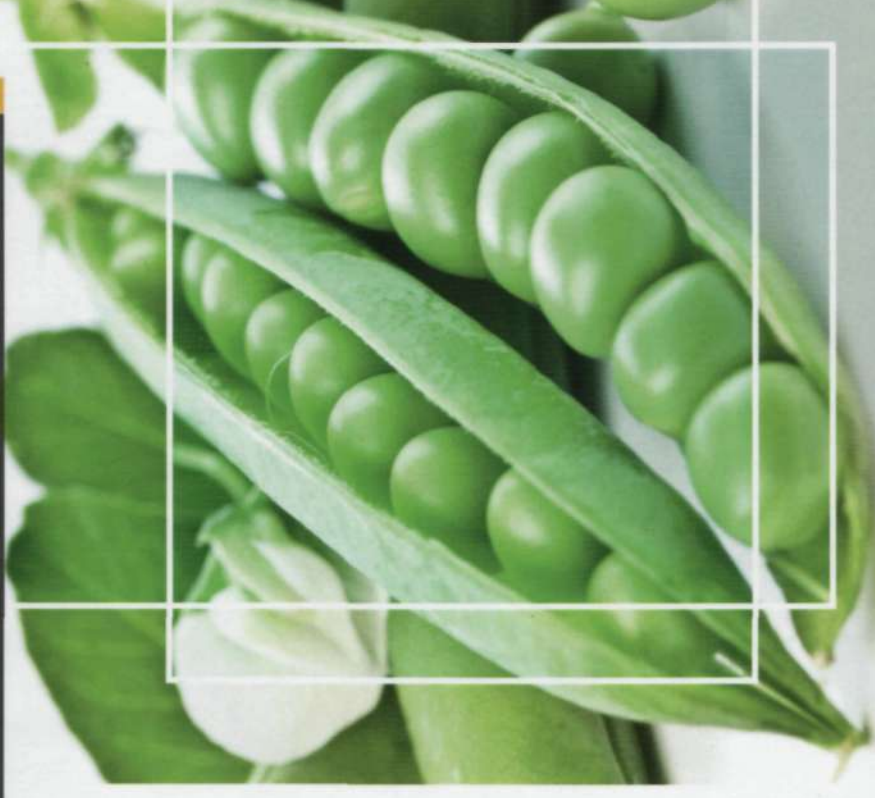

С.О. Лавренко, І.М. Мринський

ШКІДНИКИ ТА ХВОРОБИ ОДНОРІЧНИХ БОБОВИХ КУЛЬТУР

Мринський Іван Миколайович
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри ботаніки
та захисту рослин

Лавренко Сергій Олегович
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри землеробства

У монографії висвітлено 37 видів основних шкідників та 27 хвороб одnorічних бобових культур, приведено детальний опис їх морфології і біології розвитку, фенологічні календарі та заходи захисту від шкідників і хвороб. Опис кожного виду супроводжується фотографічним матеріалом.

Матеріали можуть бути використані агрономами по захисту рослин, науковими співробітниками; викладачами, оспірантами і студентами як навчальний посібник з дисциплін спеціальностей: «Агрономія», «Захист і карантин рослин».

oldiplus.ua

oldiplus

oldiplus

oldiplus

Рецензенти:

ЗАБРОДІНА Інна Вікторівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри зоології та ентомології, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва;

ТИМОШУК Тетяна Миколаївна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри захисту рослин, Поліський національний університет.

Рекомендовано до друку вченою радою
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
(протокол № 1 від 27.08.2020 р.).

Лавренко С.О.

Л13 Шкідники та хвороби однорічних бобових культур :
монографія / С.О. Лавренко, І.М. Мринський; за ред.
І.М. Мринського. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 324 с.: іл.

У монографії висвітлено 37 видів основних шкідників та 27 хвороб однорічних бобових культур, приведено детальний опис їх морфології і біології розвитку, фенологічні календарі та заходи захисту від шкідників і хвороб. Опис кожного виду супроводжується фотографічним матеріалом.

Матеріали можуть бути використані агрономами по захисту рослин, науковими співробітниками; викладачами, аспірантами і студентами як навчальний посібник з дисциплін спеціальностей: «Агрономія», «Захист і карантин рослин».

УДК 632:633.31/.37(075)

© С.О. Лавренко, 2020
© І.М. Мринський, 2020

ВСТУП

До шкідників бобових культур відносяться комахи та інші види живих істот (кліщі та ін.), які живляться рослинами з родини Бобові (*Fabaceae*). До рослин цієї групи відносяться *зернобобові культури* та *бобові трави*. При відсутності заходів по боротьбі з ними відбувається значне зниження врожаю зерна і зеленої маси. Школять бобовим культурам як багатодні, так і спеціалізовані шкідники.

До зернобобових культур, які вирощуються в сільському господарстві відносяться: горох, сочевиця, квасоля, чина, соя, нут, кормові боби, люпин, маш, арахіс, вігна та інші. Серед сільськогосподарських культур зернобобові відзначаються найвищим вмістом білка.

Головні шкідники гороху – попелиця горохова, трипс гороховий, зернівка горохова, довгоносики бульбочкові, горохова галиця, плоджерка горохова, акацієва вогнівка, лучний метелик, совки: С-чорне, капустяна, люцернова, гамма; квасолі – люцернова попелиця, чорний піщаний, зернівка квасолева, довгоносик чорний, довгоносик сірий буряковий, муха паросткова; сої – теплична білокрилка, люцерновий клопик, ягідний і трав'яний клопи, довгоносики бульбочкові та багатодні совки. Науково обґрунтований захист цих культур від комплексу шкідників гарантує отримання високих та якісних урожаїв.

Якості та властивості бобових, так само як товарний їх вигляд, урожай, багато в чому залежать від того, чи здорові рослини, які можуть вражатися самими різними захворюваннями – грибами, бактеріальними, вірусними. Вони в окремі роки призводять до значних втрат врожаю та до зниження його якості. Першоджерелом захворювань у більшості випадків є заражене насіння.

Хворе насіння часто має зовнішні характерні особливості: щупле, легке, зморшкувате, видно на ньому і зміни забарвлення оболонки, різні за кольором і формою плями, виразки, нальоти, чорні крапки на оболонці і під оболонкою (плодові тіла грибів), деформованість та інші симптоми. Особливо чітко видно ознаки ураження на світлозабарвленому насінні. Хворе насіння не можна

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. БАГАТОДІДНІ ШКІДНИКИ	
Довгоносик чорний буряковий	6
Звичайний павутинний кліщ	9
Капустянка звичайна (медведка, вовчок)	12
Клоп мармуровий	16
Коник зелений	31
Лучний метелик	34
Муха паросткова	39
Мідляк піщаний	42
Оленка волохага (бронзівка волохага)	45
Сарана італійська (прус)	51
Сарана марокканська	55
Сарана перелітна (азіатська)	61
Скосар люцерновий (кореневий люцерновий довгоносик)	69
Совка бавовникова	72
Совка виноградна	82
Совка гамма	84
Совка горохова	88
Совка люцернова (льонова)	90
Совка помідорна (карадріна)	94
Совка с-чорне	98
Сонцевик будяковий	103
Стебловий (кукурудзяний) метелик	107
Трипс квітковий західний	114
Трипс різнодідний	125
РОЗДІЛ 2. СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ШКІДНИКИ	129
Бобова (акацієва) вогнівка	129
Горохова галиця	134
Горохова плоджерка	136

Гороховий зерноїд (горохова зернівка)	140
Довгоносик п'ятикрапковий	143
Довгоносик смугастий бульбочковий	146
Довгоносик шетинистий бульбочковий	149
Квасолева зернівка	152
Клоп люцерновий	156
Мінер нутовий	159
Попелиця горохова	163
Попелиця люцернова (акацієва)	167
Трипс гороховий	170
РОЗДІЛ 3. ХВОРОБИ	
Альтернаріоз	174
Антракноз бобових	178
Аскохітоз блідий	185
Аскохітоз нуту	189
Аскохітоз темний	195
Афаноміцетна коренева гниль гороху	201
Бактеріальне в'янення	206
Бактеріальний опік гороху	208
Бактеріальний опік сої	212
Борошнista роса гороху	214
Вірус деформуючої мозаїки	219
Гниль коренева	222
Жовта мозаїка сої	227
Зморшкувата мозаїка сої	230
Іржа гороху	232
Іржасто-бура плямистість сої	237
Кутаста плямистість листя (бактеріальний опік) сої	243
Оливкова пліснява	247
Пероноспороз гороху	249
Пустульний бактеріоз сої	252
Пітiозна коренева гниль (пітiоз)	256
Стемфіліоз (чорнувата плямистість)	261

Сім'ядольний бактеріоз (бактеріоз насіння і сходів) сої	264
Сіра гниль	268
Фомопсис (рак стебел) сої	272
Фузаріоз	276
Фітофтороз сої	282

РОЗДІЛ 4. ФЕНОЛОГІЧНІ КАЛЕНДАРІ РОЗВИТКУ ШКІДНИКІВ БОБОВИХ КУЛЬТУР

4.1. Фенологічні календарі розвитку багатодічних шкідників	290
— довгоносіка чорного бурякового	290
— звичайного павутинного кліща	290
— капустянки звичайної (медведки, вовчка)	291
— клопа мармурового	291
— коника зеленого	292
— лучного метелика	292
— мухи паросткової	293
— мідляка піщаного	293
— оленки волохатої (бронзівки волохатої)	294
— сарани італійської (пруса)	294
— сарани марокканської	295
— сарани перелітної (азіатської)	295
— скосяря люцернового	296
(кореневого люцернового довгоносіка)	296
— совки бавовникової	297
— совки виноградної	297
— совки гамми	297
— совки горохової	298
— совки люцернової (льонової)	298
— совки помідорної (карадріни)	299
— совки с-чорне	299
— сонцевика будякового	300
— стеблового (кукурузяного) метелика	300

4.2. Фенологічні календарі розвитку спеціалізованих шкідників	301
— бобової (акацієвої) вогнівки	301
— горохової галиці	302
— горохової плодожерки	302
— горохового зерноїда (горохової зернівки)	303
— довгоносіка п'ятикрапкового	303
— довгоносіка смугастого бульбочкового	304
— довгоносіка щетинистого бульбочкового	304
— квасолевої зернівки	305
— люцернового клопа	305
— мінера нутового	306
— попелиці горохової	307
— попелиці люцернової (акацієвої)	307
— трипса горохового	307

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК УКРАЇНСЬКИХ НАЗВ ШКІДНИКІВ

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК РОСІЙСЬКИХ НАЗВ ШКІДНИКІВ

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК ЛАТИНСЬКИХ НАЗВ ШКІДНИКІВ

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК УКРАЇНСЬКИХ НАЗВ ХВОРОБ

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК РОСІЙСЬКИХ НАЗВ ХВОРОБ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Наукове видання

**Лавренко Сергій Олегович
Мринський Іван Миколайович**

ШКІДНИКИ ТА ХВОРОБИ ОДНОРІЧНИХ БОБОВИХ КУЛЬТУР

Монографія

Верстка – Ковальчук Н. Н.

Підписано до друку 07.09.2020 р.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Цифровий друк.

Гарнітура Times New Roman. Умовн. друк. арк. 18,83.

Наклад 300. Замовлення № 2810-270.

Видавництво та друк: «ОЛДІ-ПЛЮС»
вул. Паровозна, 46-а, м. Херсон, 73034
Свідоцтво ДК № 6532 від 13.12.2018 р.

Тел.: +38 (0552) 399-580, +38 (098) 559-45-45,
+38 (095) 559-45-45, +38 (093) 559-45-45

Для листування: а/с 20, м. Херсон, Україна, 73021
E-mail: office@oldiplus.ua